

Sammen mod fælles mål

Tekst og fotos: Jan Skriver

På Ovstrup Hede og i hedens nabolag skal en fælles forvaltning af kronvildtet få jægerne til at holde hånden over erfarne hinder og fuldmodne hjorte. Målet er en mere naturlig rudelstruktur i bestanden, der i dag tæller en ekstrem overvægt af hinder og unge dyr med relativt få store hjorte.

JAGT: Det er en frostfrisk morgen i januar, og lyngen knaser som cornflakes på heden. 120 jægere er fordelt og har indtaget deres poster i jagttårne på og omkring Ovstrup Hede ved Herning, mens en snes drivere i orange veste viser sig i terrænet for at få kronvildtet sat i bevægelse, så skytterne kan få dyrene på skudhold.

Der er aftalt en fælles reguleringsjagt på området kronvildt, og der må kun skydes kalve, smalhinder og hinder. Hånden skal holdes over hjortene.

Sagen er den, at der skydes for mange mellemaldrende hjorte, så kun få hjorte når at blive modne, det vil sige ældre end otte år.

Problemet i hundrydelen af bestanden er, at der skydes for mange gamle

hinder og for få kalve. Det har en uheldig virkning på rudelstrukturen, da det bidrager til dannelsen af meget store rudler, hvilket medfører skader på afgrøder uden for hedeområdet.

Store rudler er ydermere vanskelige at håndtere jagtmæssigt, da det er svært at skille udvalgte dyr fra til sikre skud.

Derfor har Aage V. Jensen Naturfond, som ejer knap 500 hektar af Ovstrup Hede, i samarbejde med Aarhus Universitet og omkring 25 nabolodsejere igangsat et forskningsprojekt, der er finansieret af naturfonden. Den primære øvelse består i at finde fælles fodslag omkring kronvildtforvaltningen på cirka 2.000 hektar hede, skov, krat, mose og agerland i Ovstrupområdet i hjertet af Jylland.

Forløbet over fire år frem til 2021 skal være med til at kaste nyt lys over Danmarks største landlevende storvildt.

Rudler på 400-500 dyr

Kort efter at driverne har vist sig i det åbne terræn, sætter krondyrene sig i bevægelse. Dyrene har fra morgentunden stået i skovtykninger omkring den åbne hedeflade, men nu samles en stor del af dem på lynghe- den i en kompakt rudel, der tæller et par hundrede dyr. Silhuetterne damper af kropsvarme i frosten.

– Der er talt rudler på op imod 400-500 hundyr og kalve på Ovstrup Hede. Det fortæller alt om den unaturlige gruppestruktur, der hersker blandt krondyrene i området. Der skydes for

De noget stressede dyr udvikler megen varme, som afslører sig som damp på den kolde vinterdag.

mange modne hinder i populationen. Når der er få erfarne hinder i et område, får vi store rudler, hvor førerløse kalve og smaldyr samles med andre uerfarne artsfæller. På den måde opstår de kæmpestore rudler af primært unge, uerfarne hundyr, som vi ser i Ovstrup-området i disse år, siger Jacob Skriver, der er driftsleder på Ovstrup Hede for Aage V. Jensen Naturfond.

Tillid og fælles mål må der til

Kronvildt er vandrende dyr, der ved forstyrrelse kan bevæge sig mange kilometer for at finde ro i terrænet. Denne kendsgerning er med til at skærpe kravene til en fælles forvaltning af storvildtet.

Man bør have en overordnet plan med et fælles mål på tværs af ejendommene, hvis en forvaltning i retning af en naturlig sammensætning af erfarne hinder og en passende mængde unge dyr skal skabes og fastholdes, mener folkene bag Ovstrup-projektet.

– Det er nødvendigt at sikre, at udtaget på de fælles forvaltningsjagter placeres på de rigtige dyr. Det vil sige primært på kalve og enkelte hinder,

hvis disse ikke fører kalve, men vi skyder ingen hjorte. Det kræver stor tillid fra alle deltagere i vores fælles forvaltning, hvis vi skal lykkes med at få en sund kronvildtbestand med en højere andel af modne hinder og hjorte. I Danmark har man tidligere holdt

større koordinerede jagtdage i stats-ejede områder, men det er nyt i dansk naturforvaltning, at vi holder en fællesjagt for mere end en snes ejendomme med 120 jægere med en fælles restriktiv parole, som det sker i Ovstrup-projektet, siger Jacob Skriver. ➤

Når dyrene klumper som her – selvom der er drivere inde på kort hold – er det vanskeligt at få dyr fri til skud for de involverede jægere.

> Resultater på sigt

Dialogen mellem lodsejere og områdets jægere er sat i gang med arbejds-møder og fællesjagter. Processen bliver ledet af seniorforsker Hans Peter Hansen, Aarhus Universitet, Institut for Bioscience, Kalø.

– Vi er ved at skabe et fælles grundlag af viden og erfaring, som alle parter har tillid til. Den fælles læreproces tager tid. Kunsten er at skabe den nødvendige vedholdenhed og tro på, at det nok skal lykkes, siger Hans Peter Hansen.

Det er ofte med forvaltning af store pattedyr som med skovbrug; det tager lang tid, før resultaterne af en given strategi viser sig. Der vil formentlig gå en halv snes år, før man kan se resultaterne af en fælles forvaltning i skikkelse af flere modne hjorte og en naturlig køns- og aldersstruktur i bestanden.

Kongeligt vildt er også folkets

– Fælles forvaltning af naturressurser går langt tilbage i tiden. Før vi fik statslige institutioner til forvaltning af naturen, var det ofte en forudsætning for at overleve, at man forvaltede ressourcerne i fællesskab, siger Hans Peter Hansen.

– Når det gælder kronvildtet, har der i Danmark dog ikke været en tradition for at samforvalte. Kronvildtet har altid været forbundet med status, og det tilhørte kongen. Da jagtretten blev koblet til ejendomsretten, og da der skete en demokratisering af jagten, overgik forvaltningen til lodsejeren. I andre lande, for eksempel Sverige, er der en meget længere tradition for samforvaltning på tværs af skel. Der er i Danmark i dag en voksende forståelse for, at vi er nødt til at tale sam-

men, hvis vi skal sikre en bæredygtig forvaltning af arter, der ikke lader sig forvalte på matrikelniveau. Arbejdet med en fælles strategi for kronvildtet på og omkring Ovstrup Hede har hidtil vist, at det faktisk kan lade sig gøre at føre en fornuftig dialog om en fælles forvaltning, siger seniorforskeren.

Forskning giver viden

Kaj Jepsen er pensioneret landmand og ejer Aalykke og Skovgård, som han har forpagtet ud. Og så er han ivrig jæger og naturmenneske med stort kendskab til Ovstrup Hede og det kronvildt, som spiller hovedrollen i mangen en diskussion på egnen. Hans ejendom grænser op til Ovstrup Hede over en kilometerlang strækning.

– Der hersker afgjort en positiv stemning omkring den fælles forvaltning, der nu er sat i gang. Og jeg tror bestemt, at det vil lykkes at finde fælles fodslag om en strategi, hvor alle føler, at deres interesser bliver tilgodeset, siger Kaj Jepsen.

– Det er fantastisk, at Aarhus Universitet er kommet ind over i projektet, så de mange ”hvis’er”, der er omkring kronvildtet, kan erstattes med sikker viden, siger landmanden og jægeren, der mindes, da de første kron-dyr dukkede op på Ovstrup Hede for cirka 25 år siden.

– Det var en sensation dengang. Siden har bestanden udviklet sig voldsomt, og i dag står der mindst 500-600 kron-dyr på egnen, tror jeg. Men tallet er usikkert. En planlagt drone-tælling med varmefølsom teknik vil snart give et præcist svar på bestandens størrelse. Og når GPS-projektet giver resultater, vil vi også blive klo-

gere på dyrenes vandringer, siger Kaj Jepsen, der er fortaler for at reducere bestanden i området.

– Vi skal have skudt flere unge hindere og kalve, så bestanden kan komme ned på et niveau, der er tåleligt for alle naboer til Ovstrup Hede. Jeg tror på,

Ovstrup Hede

Siden 2002 har Aage V. Jensen Naturfond forvaltet 490 hektar af Ovstrup Hede mellem Herning og Holstebro.

Heden har været fredet siden 1968, har status af EU-habitatområde og er en af Danmarks største og bedst bevarede intakte indlandsheder. Uønsket trævækst fjernes, og der foretages også jævnlige afbrændinger af mindre hedeområder. Og så spiller bestanden af kron-dyr og dådyr en stor rolle for bevarelsen af lyngheden.

Desuden konverteres nåleskov gradvist til løvskov med naturligt hjemmehørende arter og en lysåben natur. Røjen Bæk, der løber i udkanten af Ovstrup Hede, huser både bæver og odder.

Man kan få et overblik over heden fra det syv meter høje Ovstruptårnet. Herfra kan man særligt morgen og aften opleve kron-dyr og dådyr på heden.

Seniorforsker Lars Haugaard i færd med at sikre sig kæber til sin undersøgelse.

at vi vil komme til at se flere store hjorte de kommende år. Jeg fornemmer en tendens til hjorterudler med flere og flere dyr, siger Kaj Jepsen.

Kun kalve og hinder

Klokken er 13, og den skarpe sol har for længst fået bugt med frosten, så

heden har skiftet fremtoning fra sølvfarvet til lyngbrun.

Der har lydt enkelte skud på denne vindstille dag, men ikke mange, i betragtning af at over 100 våbenføre mænd og kvinder har været af huse.

På paraden ligger seks kalve og 12 hinder. Det bedste set fra en forvalt-

ningsstrategi ville have været flest kalve og færrest hinder.

Hjortene slap for videre tiltale, for det var meningen med det hele.

Et af de første skridt på vejen mod flere modne kron dyr blev taget denne dag på Ovstrup Hede.
loknord@jaegerne.dk

ELEY Hawk VIP Bismuth med de stærke *EVO III HAGL*

ELEY Bismuth VIP - kort sagt:

- Stor gennemtrængningsevne uden væsentlig fragmentation
- Ugiftige hagl med stor vægtfylde (tæt på bly)
- Stor udgangshastighed
- Plast- eller paphylstre med miljøvenlige nedbrydelige forladninger
- Perfekte skudbilleder under alle situationer
- Uvildigt gennemtestede patroner til skovjagt med de bedste karakterer
- Overskueligt sortiment med farvede patroner/emballage
- Alle gængse kalibre og haglstørrelser

Nu også haglstr. 1 i 10 stk. pakning.

Skan koden og få mere at vide om ELEY VIP Bismuth patroner

ELEY

Find nærmeste forhandler på www.normark.dk